

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WNO.050.62.2024.RB
3136989.12337487.9964305
Warszawa, 07-05-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją Pani Posłanki Wandy Nowickiej w sprawie wprowadzenia kontroli Sejmu nad Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe, K10INT2464, przedstawiam poniżej odpowiedzi na poszczególne pytania zawarte w przedmiotowym wystąpieniu.

1. Czy Ministerstwo rozważy możliwość zaproponowania ustawy wprowadzającej kontrolę Sejmu nad PGL Lasy Państwowe, w celu zwiększenia przejrzystości i odpowiedzialności w zarządzaniu tymi tak cennymi dla nas zasobami?

Uprzejmie informuję, że demokratyczną kontrolę (w ramach nadzoru) nad Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe realizuje minister właściwy do spraw środowiska (art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, Dz.U. z 2024 r. poz. 530). Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy o lasach, Rada Ministrów przedkłada Sejmowi informację o stanie lasów oraz o realizacji krajowego programu zwiększania lesistości. Ponadto posłowie i senatorowie mają możliwość przeprowadzania interwencji w jednostkach organizacyjnych PGL Lasy Państwowe. Tym samym już obecnie istnieją mechanizmy wpływu czynników demokratycznych na działalność PGL Lasy Państwowe. Niemniej, pragnę podkreślić, że zwiększenie przejrzystości i odpowiedzialności zarządzania lasami jest przedmiotem troski i aktualnych działań Ministra Klimatu i Środowiska. Dalsze zmiany normatywne będą ukierunkowane na ustawowe zagwarantowanie pełnej transparentności działań lasów państwowych, w tym w sferze finansowej, jak też możliwości uwagi społecznej w tym obszarze. Potrzeby w tym zakresie są internalizowane przez aktualne kierownictwo PGL Lasy Państwowe, czego wyrazem jest np. to, że od kwietnia nadleśnictwa publikują

informację na temat środków przekazywanych na cele społecznie użyteczne i każdy może sprawdzić te dane w internetowym Biuletynie Informacji Publicznej.

- 2. Czy Ministerstwo rozważa zmiany w art. 52 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, dotyczące obowiązku sprawozdawczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe?*

Krytycznie oceniam to, że od kilku lat obowiązek wynikający z art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach nie był realizowany. Obecnie to zaniedbanie jest eliminowane. W Ministerstwie Klimatu i Środowiska trwają końcowe prace związane z przygotowaniem informacji o stanie lasów oraz w zakresie realizacji krajowego programu zwiększania lesistości za lata 2020 – 2022.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska planuje podjęcie czynności legislacyjnych mających na celu wprowadzenie w ustawie o lasach szeregu zmian o charakterze porządkującym. W szczególności rozważana jest zmiana art. 52 ust. 2 ustawy o lasach przez doprecyzowanie zakresu informacji o stanie lasów przedkładanego Sejmowi przez Radę Ministrów oraz określenie terminu na przedłożenie tego dokumentu. Interpelacja Pani Posłanki stanowi kolejne potwierdzenie dla takich działań legislacyjnych. Informacja o stanie lasów powinna być szczegółowa i przedstawiać konkretne dane, zwłaszcza w obszarach najbardziej newralgicznych społecznie.

- 3. Jakie kroki podejmuje Ministerstwo w celu ochrony i zrównoważonego zarządzania lasami państwowymi, biorąc pod uwagę wzrastającą presję ze strony przemysłu oraz potrzebę zachowania bioróżnorodności?*

Uprzejmie informuję, że pierwszym krokiem było wydanie polecenia z dnia 8 stycznia br. w zakresie wstrzymania/ograniczenia pozyskiwania drewna w lasach znajdujących się w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na najcenniejszych społecznie i przyrodniczo obszarach wskazanych w załączniku. Polecenie to miało charakter pilotażowy. Pilność jego wydania wynikała m.in. z ryzyka bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczej wskutek wyrębu na terenach, na których planowane jest ustanowienie form ochrony przyrody na powierzchni ok. 94 tys. ha.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w dniu 26 kwietnia br. Pani Minister Paulina Hennig-Kloska wydała Dyrektorowi Generalnemu Lasów Państwowych trzy polecenia.

Po pierwsze, przeprowadzić konsultacje społeczne i przedstawić, w terminie do dnia 15 czerwca 2024 r., uzasadnione propozycje aktualizacji terenów wstrzymania/ograniczenia

pozyskiwania drewna w lasach objętych poleceniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 8 stycznia 2024 r., wraz z protokołem z przeprowadzonego procesu partycypacji społecznej, z tym zastrzeżeniem, że powierzchnia lasów objęta zakresem polecenia nie może ulec zmniejszeniu.

Po drugie, wzmocnić ochronę lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miast: Warszawa, Kraków, Gdańsk-Sopot-Gdynia, Wrocław, Łódź, Poznań, Katowice, Bydgoszcz-Toruń, Szczecin. W pierwszym kroku Ministra Klimatu i Środowiska poleciła opracować szczegółowe propozycje obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej, o których mowa w pkt 1, w terminie do 26 czerwca 2024 r., w ramach lokalnych zespołów ds. lasów społecznych w składzie: a) przedstawiciel Ministra Klimatu i Środowiska, b) przedstawiciel Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, c) przedstawiciel właściwej terytorialnie regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, d) po 1 przedstawicielu każdego właściwego terytorialnie nadleśnictwa, e) 6 przedstawicieli organizacji społecznych wybranych przez Ministra Klimatu i Środowiska spośród otrzymanych, uzasadnionych zgłoszeń organizacji społecznych, f) po 1 przedstawicielu każdej gminy, powiatu i województwa, właściwych dla danej planowanej lokalizacji lasu o wiodącej funkcji społecznej, g) przedstawiciel właściwej terytorialnie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, h) przedstawiciel reprezentujący lokalne zakłady usług leśnych, i) przedstawiciel reprezentujący lokalnych nabywców przemysłowych drewna, j) przedstawiciel Instytutu Badawczego Leśnictwa, k) przedstawiciel Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej. Obsługę tych zespołów zapewnia PGL Lasy Państwowe. Co ważne, Ministra Klimatu i Środowiska poleciła nie intensyfikować pozyskania drewna na terenie wskazanych lasów do czasu przyjęcia nowych zasad zarządzania tymi obszarami.

Po trzecie, Ministra Klimatu i Środowiska poleciła preferować w sporządzanych i przedkładanych Ministrowi Klimatu i Środowiska do zatwierdzenia planach urządzenia lasów rębnie złożone oraz cięcia inne niż zupełne. Ponadto w terminie do dnia 31 maja 2024 r. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych ma przygotować we współpracy z Instytutem Badawczym Leśnictwa analizę i propozycje rozwiązań: a) zastąpienia rębniami złożonymi zaplanowanych w planach urządzenia lasu rębni zupełnych, b) zastąpienia cięć zupełnych innymi sposobami wykonywania cięć. Wskazane rębnie zupełne i cięcia zupełne spotykają się z krytyką społeczną, a ich prowadzenie – z niezrozumieniem. W ocenie wielu obywateli są one przejawem tego, że gospodarka leśna ostatnich lat nie była zrównoważona.

W MKiŚ przygotowana zostanie także „mapa drogowa” dla obszarów cennych przyrodniczo.

Warto zaznaczyć, że to Minister Klimatu i Środowiska zatwierdza plany urządzania lasu. W tym kontekście mogę Panią Poseł poinformować, że praktyka uległa zmianie względem tej, która miała miejsce w ostatnich latach – i obecnie projekty planów urządzania lasu, które przewidują gospodarkę leśną nadmiernie intensywną, marginalizującą potrzeby przyrodnicze i społeczne, nie są akceptowane, lecz zwracane do poprawy.

Nie dość to, Minister Klimatu i Środowiska zarządzeniem z dnia 6 lutego 2024 r. powołał Zespół do spraw wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie, którego zadaniem jest wypracowanie rekomendacji w zakresie wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie, w tym sposobu prowadzenia gospodarki leśnej na wskazanych obszarach. W ramach prac będą również analizowane propozycje zgłaszane przez stronę społeczną. Wskazany zespół składa się z naukowców, przyrodników, leśników i przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym reprezentujących przemysł drzewny.

Finalnie mają zostać wypracowane i wdrożone rozwiązania systemowe. Celem jest osiągnięcie przez społeczeństwo poczucia i narzędzi realnego współuczestniczenia w procesie zarządzania lasami, które są naszym wspólnym dobrem.

Jednocześnie pragnę nadmienić, że w dniach 22-23 kwietnia br. miała miejsce sesja inauguracyjna Ogólnopolskiej Narady o Lasach, stanowiąca forum dialogu różnych grup interesariuszy na temat transformacji modelu prowadzenia gospodarki leśnej i zwiększenia ochrony przyrody. Dzięki przeprowadzonej debacie zyskaliśmy fundament pod wypracowanie trwałych rozwiązań, które będą w stanie pogodzić wiele różnych punktów widzenia i celów, wprowadzając balans pomiędzy skuteczną ochroną lasów a potrzeby gospodarcze związane z zaopatrzeniem w surowiec drzewny.

Kolejno pragnę wspomnieć, że realizacją zasady ochrony lasów i bioróżnorodności jest popierana przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska inicjatywa 100 rezerwatów na 100-lecie Lasów Państwowych. Pragnę zaznaczyć, że w jej ramach zgłoszono w Lasach Państwowych ponad 200 propozycji, które zostaną poddane analizie. Rezerваты będą tworzone na tych obszarach, które spełniają przesłanki ustawowe, nie jest zatem wykluczone, że powstanie ich w rezultacie inicjatywy nawet więcej niż 100 rocznie.

Wspomnieć także warto, że w Ministerstwie Klimatu i Środowiska rozpoczęte zostały prace nad nowelizacją rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej. Nowelizacja ma w szczególności zapewnić skuteczniejszą ochronę drzew o wymiarach właściwych dla drzew uznawanych za pomnik przyrody. Ich zachowanie sprzyjać będzie bioróżnorodności.

Odnosnie wątku gospodarczego chciałbym poinformować, że w dniu 15 marca 2024 r. Pani Minister Paulina Henning-Kloska ogłosiła „Pakiet dla przemysłu drzewnego”, który obejmuje:

- zwiększenie procenta puli drewna przeznaczonej dla stałych, sprawdzonych klientów;
- większe premiowanie intensywności przerobu drewna przy sprzedaży – im bardziej korzystne dla gospodarki, zaawansowane (głębsze) wykorzystanie drewna, tym większa premia;
- oferowanie produktu drzewnego dostosowanego do potrzeb polskich nabywców, a nie zagranicznych np. z dalekiego wschodu;
- proklimatyczną lokalność – premię dla kupców przerabiających drewno bliżej miejsca pozyskania, aby uniknąć zbędnie generującego CO₂ nieracjonalnego transportu drewna,
- eliminację nieuczciwych kupujących przez efektywną kontrolę rzeczywistego sposobu i miejsca przerobu drewna. Przedsiębiorcy unikający kontroli nie otrzymają punktów;
- eliminację zjawiska sztucznego popytu na drewno;
- większą stabilność i pewniejszą przyszłość, łatwiejsze planowanie – wprowadzenie opcji półrocznej umowy na zakup drewna;
- transparentność sprzedaży drewna – pełna jawność nabywców i wartości umów, w tym deklaracji przerobu;
- uwolnienie dla przemysłu drewna pełnowartościowego, grubego, które dziś jest używane w energetyce. Zdefiniowanie kategorii drewna energetycznego.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska nie przewiduje wzrostu pozyskania drewna, jednak ograniczenie jego eksportu oraz spalania w energetyce zawodowej uwolni zasoby surowca pozwalające na prawidłowe funkcjonowanie polskiego przemysłu drzewnego. Warto dodać w kontekście partycypacji społecznej, że operacjonalizacja ww. elementów pakietu dla przemysłu drzewnego prowadzona jest we współpracy z samymi zainteresowanymi, czyli nabywcami drewna, zwłaszcza z przemysłu drzewnego. Organizowane przez Lasy Państwowe z udziałem Ministerstwa Klimatu i Środowiska spotkania w tym zakresie, dla zachowania pełnej transparentności, są transmitowane.

4. *Jakie inicjatywy podejmuje Ministerstwo w celu zwiększenia partycypacji społecznej i uwzględnienia głosu społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji dotyczących zarządzania lasami państwowymi?*

W ramach planowanych zmian legislacyjnych realizujących wyrok TSUE C-432/21 (umożliwienie organizacjom ochrony środowiska złożenia skargi do sądu celem kontroli legalności planów urządzenia lasu), planuje się także stworzenie procedury sporządzania planu urządzenia lasu, która zapewni realny udział społeczeństwa w sporządzaniu planów urządzenia lasu. Zmiany mają dotyczyć m.in. licznych, zróżnicowanych form konsultacji społecznych umożliwiających aktywny udział interesariuszy, informowania o przyjętych rozwiązaniach w języku niespecjalistycznym, prowadzenia działań edukacyjnych i informacyjnych, zapewnienia dostępności do konsultacji osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zapewnione zostanie - wszystkim członkom społeczności - prawo podmiotowe do partycypacji w procesie tworzenia i ustalania planu urządzenia lasu Skarbu Państwa lub lasów miejskich. Przeprowadzenie procesu partycypacji przez projektanta będzie obowiązkowe. Konsultacje społeczne będą przeprowadzane przed sporządzeniem projektu planu urządzenia lasu oraz po opublikowaniu projektu planu urządzenia lasu, podobnie w przypadku uproszczonego planu urządzenia lasu dla gruntów jednostek samorządu terytorialnego (lasy miejskie). W każdym przypadku (tj. dwukrotnie) przez co najmniej 30 dni. Co ważne, wprowadzone zostaną liczne, zróżnicowane formy konsultacji społecznych: zbierania uwag, spotkań otwartych, paneli eksperckich lub warsztatów związanych z zaprezentowanym projektem planu urządzenia lasu, spotkań plenerowych i spacerów studyjnych organizowanych na obszarach sporządzanego planu urządzenia lasu oraz ankiet lub geoankiet. Obecnie nierzadko mieszkańcy krytycznie oceniają dostępność informacji o fakcie planowania urządzenia lasu – wychodząc naprzeciwko tym uwagom przewiduje się zmianę ustawową, która zapewni szerokie upublicznianie informacji o prowadzeniu konsultacji społecznych planu urządzenia lasu. Poza BIP będzie to nie tylko prasa, ale i media społecznościowe). Czynności z konsultacji będą protokołowane, a cała partycypacja - raportowana. Raport będzie przedkładany ministrowi właściwemu do spraw środowiska wraz z wnioskiem o zatwierdzenie planu urządzenia lasu. Wadliwie przeprowadzony proces partycypacji społecznej będzie obligował ministra do odmowy zatwierdzenia planu i zwrócenia go do poprawy.

Ponadto, w ramach wyżej wskazanej nowelizacji planuje się wprowadzenie obowiązku zaopiniowania projektu planu urządzenia lasu przez każdą radę gminy, na terenie której znajduje się las, dla którego sporządza się plan urządzenia lasu. Negatywna opinia rady gminy będzie stanowić podstawę do odmowy zatwierdzenia planu urządzenia lasu przez ministra. Ponadto przewiduje się rozpatrywanie sprawozdań nadleśniczego przez radę gminy, co pozwoli przybliżyć kwestie gospodarki leśnej mieszkańcom, a jednocześnie

nadleśniczym – potrzeby i oczekiwania mieszkańców. W tym kontekście zagwarantowane zostanie także prawo podmiotowe organizacji społecznych do zabrania głosu na forum rady gminy w debacie nad gospodarką leśną w gminie.

Niezależnie od projektowanej ustawy, już dziś Ministerstwo Klimatu i Środowiska kładzie szczególny nacisk na udział społeczeństwa w zarządzaniu lasami państwowymi. Wyrazem tego jest szeroka reprezentacja organizacji społecznych, w tym ekologicznych, na Ogólnopolskiej Naradzie o Lasach, jak też we wspomnianym Zespole do spraw wzmocnienia ochrony lasów cennych przyrodniczo i ważnych społecznie. Również PGL Lasy Państwowe są zachęcane do działań w kierunku zwiększenia udziału społeczeństwa w procesie zarządzania lasami państwowymi. Odpowiedzią na to oczekiwanie jest m.in. cenna inicjatywa powołania w każdym nadleśnictwie konsultantów do spraw kontaktów społecznych.

5. *Czy Ministerstwo przewiduje jakiegokolwiek zmiany w polityce gospodarowania lasami państwowymi, aby zwiększyć ich odporność na zmiany klimatyczne oraz minimalizować negatywne skutki dla środowiska?*

Obserwowane na przestrzeni dłuższego okresu efekty zmian klimatu, zwłaszcza wzrost średnich temperatur, coraz częstsze okresy suszy i gwałtowne zjawiska pogodowe, w bardzo istotny sposób wpływają na lasy, w tym zarządzane przez Lasy Państwowe. Wpływają one np. na wydłużenie okresu wegetacyjnego, zmiany zachodzące w zakresie naturalnego zasięgu występowania różnych gatunków flory i fauny, zwiększony przyrost drzew na grubość i wysokość. Wiele następstw zmian klimatu ma skutki wyraźnie negatywne.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi działania na rzecz zwiększenia odporności lasów na skutki zmian klimatu. Zgodnie z założeniami, w ramach Ogólnopolskiej Narady o Lasach zostaną wypracowane rekomendacje dotyczące tego zagadnienia, które będą następnie realizowane w procesie hodowli czy urządzania lasów. Pragnę podkreślić, że podniesiona przez Panią Poseł kwestia jest przedmiotem licznych badań prowadzonych w ramach Instytutu Badawczego Leśnictwa, których owoce są brane pod uwagę przy kształtowaniu polityki państwa.

Niezależnie od powyższego pragnę wskazać, że lasy odgrywają kluczową rolę w przeciwdziałaniu ociepleniu klimatu, zwłaszcza lokalnie. Tereny leśne charakteryzują się bowiem obniżoną temperaturą względem otoczenia. Tym samym zwiększenie lesistości, zachowanie dotychczasowych i tworzenie nowych obszarów lasów stanowi

pierwszorzędne zadanie w ramach mierzenia się z wyzwaniami wynikającymi ze zmian klimatycznych.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów